

ROVVILTNEMNDEN I REGION 6

Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag

Deres ref.:

Vår dato: 13.02.2017

Vår ref.: 2016/79

Arkivnr: 434.11

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Tilbakemelding på notat fra Klima- og miljødepartementet om oppfølging av regional rovviltforvaltning og kongeørn

Det vises til notat fra Klima- og miljødepartementet datert 25. november 2016 vedrørende evaluering av regional rovviltforvaltning, regionale bestandsmål samt forvaltning av kongeørn. Det vises også til videomøte mellom departementet og rovviltnemnda i region 6 Midt-Norge ¹/nemndsleder Gunnar Alstad og sekretariatet ²/Inge Hafstad fredag den 2. desember 2016.

Innledningsvis redegjør departementet om bakgrunnen for notatet, mens kapittel 2 er det et sammendrag av NINA Rapport 1268 *Evaluering av regional rovviltforvaltning* og NIBIO Rapport 2016-63 *Rovviltbestandenes betydning for landbruk og matproduksjon basert på norske ressurser*. I kapittel 3 redegjør departementet for forslagene om endringer i forvaltningen av kongeørn. I underkapitlene 2.4 og 3.3 har departementet summert opp de viktigste temaene som de ønsker tilbakemelding på.

Rovviltnemndas tilbakemelding – Evaluering av regional rovviltforvaltning og regionale bestandsmål

Regiongrenser (2.4.1)

I utgangspunktet anbefaler ikke rovviltnemnda endringer i regioninndelingen. Regiongrensene bør følge fylkesgrenser, selv om dette ikke nødvendigvis vil være de «biologiske og bestandsmessige» korrekte grensene. Regionsgrenser på tvers av fylkesgrensene vil medføre at fylkene må ha dobbelt opp med medlemmer i rovviltnemndene og at fylkesmennene må forholde seg til flere rovviltnemnder, noe som vil være ressurskrevende og lite praktisk forvaltning. Eventuelle endringer i forvaltningsregionene bør avvendes de to pågående prosessene med regionreformen og strukturendringer hos fylkesmennene.

Soneforvaltning (2.4.2)

For å skape legitimitet for rovviltnemndas arbeid er det viktig at det er den regionale rovviltnemnda som fastsetter forvaltningsområdet for de enkelte rovviltartene. Unntaket kan være hvis det fastsettes felles bestandsmål for to eller flere regioner, slik det er mellom region 4 og 5 på ulv. Bedre samordning mellom regionene er ønskelig, men kan være krevende. De forskjellige regionene har egne utfordringer, slik at forpliktende samarbeid mellom rovviltnemndene om fastsettelse av forvaltningsområder kan være krevende.

Rovviltnemnda støtter både NINA og Miljødirektoratets vurdering om å gå bort fra soneforvaltning på gaupe. Nemndas erfaring er, at med gaupas utbredelse over store deler

av region 6, er det vanskelig å forvalt gaupa slik at hovedtyngden av bestanden befinner seg innenfor forvaltningsområde for gaupe i regionen. Med å gå bort fra soneforvaltningen og over til en mer skadebasert forvaltning vil fastsettelse av kvotejaksområder bli et viktig virkemiddel. Nemnda ser for seg at forvaltningsplanen definerer hvilket område i regionen hvor det skal være kvotejakt og hvilket område det kan tillates kvotefri jakt på. Så vil det være hvert års kvotevedtak som deler inn området for kvotejakt i forskjellige kvotejaksområder innenfor rammen av forvaltningsplanen. Skadesituasjonen og bestandssituasjonen det enkelte år vil være avgjørende når nemnda fastsetter kvote og kvotejaksområder.

På grunn av at lokalkunnskap er viktig når prioriteringer i forhold til rovdyr vs. beitedyr skal tas i forvaltningsplanen er nemnda skeptisk til om det bør gis tydeligere instruksjoner og retningslinjer til utforming og plassering av forvaltningsområder.

Fylkesmannens rolle (2.4.3)

Rovviltnemnda ønsker ikke at fylkesmannsembetenes sekretariatsfunksjon skal avsluttes, da dette fungerer godt. For å sikre kontinuitet er det viktig at det er samme fylkesmann som innehar sekretariatsrollen. Med andre ord så bør ikke sekretariatsrollen gå på rundgang mellom fylkesmennene der det er flere fylkesmenn i en region. Der en rovviltregion omfatter flere fylker må koordinering mellom de ulike fylkesmenn sikres.

For å sikre nemndenes legitimitet bør det ikke overføres myndighet fra nemndene til fylkesmennene

Retningslinjer for arbeide i regionale rovviltnemnder (2.4.4)

Det ville vært hensiktsmessig å ha egne vedtekter for rovviltnemndene slik verneområde- og nasjonalparkstyrene har. Vedtektene bør beskrive møterutiner som om møter skal være åpne, om nemnda kan lukke et møte, møteinnkalling ved ordinære møter, krav om ekstraordinære møter, konstituering o.l. Vedtektene kunne også inneholdt et kapittel om forvaltningsplan med f.eks. hva en plan minimum skal inneholde, regler ved endring av planen mellom revideringer m.m.

God opplæring av nye nemder og systematisk og bred kontakt med ulike interessegrupper er viktig for nemndenes arbeid. Det må settes av tilstrekkelig økonomiske midler som gjør dette mulig

Bruken av forebyggende og konfliktdempende tiltaksmidler er forskriftsfestet, og forskriften er styrende både for rovviltnemnda når de legger føringer for bruken av midlene og for fylkesmennene når de fatter vedtak i enkeltsøknadene. Hvis departementet ønsker å tydeliggjøre forskriften så bør dette gjøres gjennom å revidere kommentarene til forskriften og ikke egne retningslinjer for rovviltnemndene.

Administrasjon og oppnevning av rovviltnemnder (2.4.5)

For vår region, der det er tre fylker, er det mest hensiktsmessig at departementet oppnevner etter forslag fra fylkestingene. Det vil være enklere for departementet å ta høyde for at bl.a. kjønnssammensetningen i nemnda er i tråd med likestillingsloven, enn om tre fylkesting skal samordne sine valg av nemndsmedlemmer.

Rovviltnemnda i region 6 ser ikke behov for å endre antall samiske representanter i vår nemnd (er 2 samiske representanter i dag). Imidlertid så slår de to Trøndelagsfylkene seg sammen fra og med 2018, slik at det kan være behov for å vurdere sammensetningen i nemnda av den grunn.

Nemndas representanter sitte ikke i nemndene for å drive partipolitikk, men de skal gjennomføre statlig rovviltforvaltning, regulert bl.a. av rovviltforskriften og naturmangfoldloven. Av den grunn så skal ikke partitilhørighet ha noen innvirkning.

Nemndsmedlemmer bør kunne hentes fra hele fylkestinget. Det viktigste er at de har tid og interesse av å sitte i rovviltnemnda.

Fordeling av bestandsmål (2.4.6)

Rovviltnemnda har ingen merknader til fordelingen av de regionale bestandsmålene for bjørn og ulv. Når det gjelder jerv og gaupe mener nemnda at det er grunnlag for å diskutere en omfordelingen av de regionale bestandsmålene i tråd med NINAs argumenter om byttedyrtetthet og arealkrav. NINA viser gjennom sine radiomerkede jerver og gauper at territoriene er vesentlig større i nord enn i sør. Tilgangen til villlevende byttedyr er også vesentlig større i sør enn i nord. I nord vil jerv og gaupe i større grad benytte seg av tamrein (hele året) og sau (om sommeren) enn naturlige villlevende byttedyr som f.eks. rådyr. Dette gjelder spesielt gaupe, men også til en viss grad jerv. Nemnda ønsker ikke å foreslå konkrete omfordelinger, og er klar over at det vil være krevende å redusere de regionale bestandsmålene i en eller flere regioner og samtidig øke dem i andre. Imidlertid ønsker rovviltnemnda i region 6 å påpeke at reduserte rovviltbestander i de samiske områdene vil bidra til å styrke samisk kultur- og næringsutøvelse, herunder det sørsamiske som rovviltforliket helt konkret peker på i punkt 2.2.8.

Rovviltnemndenes funksjon og myndighet (2.4.7)

Det bør ikke gjøres vesentlige endringer i nemndenes funksjon og myndighet. Hvis nemndene skal få myndighet til å kunne gi tillatelse til felling av rovvilt hele året må det skje innenfor dagens regelverk, altså at nemndene gir kvoter for betingede skadefellingstillatelser som gjelder hele året og at det er fylkesmennene som behandler søknader og formelt innvilger/avslår søknader om skadefellingstillatelser. Nemnda er positiv til direktoratets forslag om at nemnda får myndighet for betingede skadefellingstillatelser for gaupe og ulv hele året.

Innenfor dagens regelverk om forvaltning av kongeørn er det ikke grunnlag for å gi nemnda myndighet til å vedtak betingede skadefellingskvoter for kongeørn. For at dette skal bli aktualisert må retningslinjene for å gi skadefellingstillatelse på kongeørn liberaliseres. Leder og sekretariat bør ikke kunne fatte vedtak uten at det foreligger et nemndsvedtak om delegasjon av slik myndighet.

Nemnda er skeptisk til å etablere et rådgivende organ ved siden av nemndene. Rovviltforvaltning har sterke og sprikende interessemotsetninger, og et rådgivende organ vil i liten grad kunne gi entydige råd til ei rovviltnemnd, jf. kontaktutvalget for rovdyr. Åpenhet og rom for å komme med skriftlige innspill for alle parter, vil gi alle aktørene muligheten til å bli hørt. Dette vil også være konfliktdepende.

«Andre kommentarer» fra Miljødirektoratet (2.4.8)

Det har over flere år vært arbeidet for å etablere et nytt erstatningssystem for tap av husdyr på beite. Fra brukernes ståsted må nytt erstatningssystem være «bedre» med tanke på at utmålingen av erstatningen må føles mer rettferdig enn dagens erstatningsordning. Ut over dette har ikke nemnda noen synspunkter om nytt erstatningssystem.

Nemnda støtter Miljødirektoratets forslag om en gjennomgang av kontaktutvalgets mandat og sammensetning, og at det settes ned en arbeidsgruppe for datagrunnlag og kunnskap i rovviltforvaltningen.

Økonomisk kompensasjon ved etablering av ulv (2.4.9)

Rovviltnemnda i region 6 har ingen kommentarer til dette punktet.

Nemndas øvrige erfaringer (2.4.10)

Rovviltnemnda i region 6 har ingen kommentarer til dette punktet.

Rovviltnemndas tilbakemelding – endringer i forvaltningen av kongeørn

Skadefellingsregimet (3.3.1)

Når det gjelder kravet til vesentlig skade bør dette begrepet ikke være mer omfattende for kongeørn enn for ulv, bjørn, jerv og gaupe slik det er i dag. Nemnda er enig i at begrepet vesentlig skade bør konkretiseres i større grad enn i dag og at kravet til vesentlig skade reduseres ved tap over flere år i et beiteområde.

Felling bør fortsatt rettes mot skadegjørende individ slik kravet også er for ulv, bjørn, jerv og gaupe. Hvis ikke, vil tiltaket kun være et bestandsregulerende tiltak. Hvis departementet ønsker å innføre bestandsregulerende tiltak bør dette skje i form av lisensfelling. Imidlertid vil lisensfelling av kongeørn være i strid med rovviltforliket.

Kongeørn har stor aksjonsradius, spesielt ikke-territorielle kongeørn som kan operere over hele Skandinavia. Dette betyr at felling av kongeørn forut for skade vil i de aller fleste tilfellene ha svært liten påvirkning på volumet av skader forvoldt av kongeørn i det aktuelle beiteområdet. Felling forut for skade vil derfor kun ha bestandsregulerende effekt.

Ved vedvarende og vesentlig skade innenfor et område er det imidlertid nemndas oppfatning at bestandsregulerende tiltak innenfor et avgrenset geografisk område vil ha en konfliktdempende effekt.

Forsøksprosjekter (3.3.2)

Nemnda har liten kunnskap om prosjektet i Troms, slik at denne uttalelsen er knyttet til forsøksprosjektet på Fosen i Sør-Trøndelag og delvis Nord-Trøndelag. I videreføringen av prosjektet på Fosen er det viktig at prosjektet utvides til også å ta med tap av tamrein forvoldt av kongeørn. Det meste av slike prosjekt bør følges opp av forskere, og minst mulig av forvaltningen selv. Hvilke kunnskapsinstitusjoner som bør inkluderes har vi ingen merknader til, men når det gjelder interessegrupper er det viktig at både verne- og næringssiden er representert.

Hvordan en forsøksordning for forvaltning av kongeørn innenfor rammene av rovviltforliket skal designes er krevende, og nemnda har ingen sterke formeninger om hvordan dette skal gjennomføres. Her er det viktig at det er en reell forsøksordning og ikke bare en variant av dagens forvaltning av kongeørn.

Myndighet om kvoter (3.3.3)

Innenfor dagens stramme retningslinjer for å gi skadefellingstillatelse på kongeørn ser ikke nemnda noen grunn til at myndighet til å fastsette skadefellingskvote på kongeørn gis til nemndene. Hvis skadefellingsregimet rundt kongeørn liberaliseres og likestilles med regelverket for ulv, bjørn, jerv og gaupe vil det være naturlig at myndigheten legges til rovviltnemndene.

Uttalelse fra Kontaktutvalget for rovviltforvaltning (3.3.4)

Rovviltnemnda anser at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig for å vurdere endringer i forvaltningen av kongeørn. De fleste personene i kommunale skadefellingslag og for så vidt i SNO har for dårlig kompetanse for å arts- og aldersbestemme kongeørn fra havørn, slik at det er behov for skolere aktuelle personer. Innsamlet datamaterialer og erfaringsbasert kunnskap må gjøres tilgjengelig på lik linje som vitenskapelig kunnskap. Pågående feltstudier og det nasjonale overvåkingsprogrammet på kongeørn må videreføres.

Hvis regelverket rundt kongeørn liberaliseres og i større grad likestilles med regelverket rundt de andre fire store rovdirene bør rovviltnemndene trekkes mer aktivt inn i forvaltningen av

kongeørn. Nemndene bør ikke trekkes aktivt inn i vurderingene rundt behandlingen av enkeltsøknader om skadefelling av kongeørn. Disse vurderingene bør gjøres av fylkesmannen. Hvis nemndene skal trekkes aktivt inn ved behandlingen av enkeltsøknader vil det ta lengre tid å behandle søknader, noe som vil være konfliktdrivende.

Nemnda får ofte høre at tilstedeværelse av havørn øker «killraten» hos kongeørn, uten at det er gjennomført konkrete studier som underbygger denne påstanden. Nemnda støtter NRL sin uttalelse om at det etterlyses forskning på dette punktet.

Nemnda viser til Rovdata sine rapporter fra nasjonalt overvåkingsprogram for kongeørn, samt rapporter om bestandsstatus som viser at bestanden av kongeørn har vært forholdsvis stabil de siste ti årene. Selv om kongeørn ikke er den som forvolder mest skade av de fem store rovdyrene så vil skade forvoldt av kongeørn ha stor betydning for de enkeltbrukerne som rammes. Det er derfor ingen grunn til å bagatellisere kongeørn som skadevolder.

Andre forhold (3.3.5)

Rovviltnemnda i region 6 har ingen kommentarer om andre forhold ved forvaltningen av kongeørn.

Med hilsen

Gunnar Alstad
Leder

Inge Hafstad
Sekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrifter

Kopi til:

Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Fylkeshuset	6404	MOLDE
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Postboks 4710 Sluppen	7468	TRONDHEIM